

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****RAMAZAN ÖZGÜN BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2016/3932
Karar Tarihi : 24/6/2020

Başkan : Kadir ÖZKAYA
Üyeler : Engin YILDIRIM
Celal Mümtaz AKINCI
Rıdvan GÜLEÇ
Recai AKYEL
Raportör : Yusuf Enes KAYA
Başvurucu : Ramazan ÖZGÜN
Vasisi : Ayşe Özgün

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, mahsup talebinin reddedilmesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 22/2/2016 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir.

6. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formları ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucu hakkında kasten öldürmeye teşebbüs suçlamasıyla soruşturma başlatılmıştır. Bu soruşturma kapsamında Midyat Sulh Ceza Mahkemesince 5/4/2011 tarihinde başvurunun 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 74. maddesi uyarınca gözlem altına alınmasına karar verilmiştir. Başvurucu, bu karara istinaden 6/4/2011 ile 27/4/2011 tarihleri arasında Elâzığ Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde gözlem altında tutulmuştur.

9. Elâzığ Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesince 21/4/2011 tarihinde başvuru hakkında rapor düzenlenmiş ve başvurunun kısıtlanması için Elâzığ Sulh Hukuk Mahkemesine ihbarda bulunulmuştur. Elâzığ 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin 27/4/2011 tarihli kararı ile başvurunun 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 432. maddesi uyarınca korunma amacıyla yatarak tedavi görmesine karar verilmiştir. Başvurucu bu karara istinaden 27/4/2011 tarihinde hastaneye yatırılmış ve taburcu edildiği 4/8/2011 tarihine kadar hastanede kalmıştır.

10. Midyat Cumhuriyet Başsavcılığınca 28/7/2011 tarihinde başvuru hakkında iddianame düzenlenmiştir. İddianamede Elâzığ Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinin düzenlediği 21/4/2011 tarihli rapora atıf yapılarak başvurunun suç tarihinde cezai ehliyetinin olmadığı değerlendirilmiş ve başvuru hakkında ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi talebinde bulunulmuştur.

11. Midyat Ağır Ceza Mahkemesi 24/10/2013 tarihinde, iki ayrı kasten yaralama eyleminden dolayı başvurunun toplam 7 yıl 11 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir. Midyat Ağır Ceza Mahkemesinin kararında, Adli Tıp Kurulu 4. İhtisas Dairesinin 15/2/2012 tarihli ve Adli Tıp Başkanlığı Genel Kurulunun 13/6/2013 tarihli raporlarına istinaden başvurunun cezai ehliyetinin tam olduğuna değinilmiştir.

12. Mahkûmiyet hükmü Yargıtay 3. Ceza Dairesince 2/6/2015 tarihinde onanarak kesinleşmiştir.

13. Mahkûmiyet kararının kesinleşmesi üzerine Midyat Sulh Hukuk Mahkemesince 14/8/2015 tarihinde, başvurunun kısıtlanmasına ve kızı A.Ö.nün vasi olarak atanmasına karar verilmiştir.

14. Başvurucu, tedavi gördüğü 124 günlük sürenin cezasından mahsup edilmesi talebiyle Midyat Ağır Ceza Mahkemesine başvurmuştur.

15. Midyat Ağır Ceza Mahkemesi 4/9/2015 tarihli kararıyla başvurunun mahsup talebinin reddine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Mahkememizin 24/10/2013 tarih ve 2011/88 E.. 2013/201 K. sayılı kesinleşmiş ilam ile iki kişiye karşı kasten yaralamak suçundan TCK'nun 86/1, 86/3-e, 87/3, 61; 86/1, 86/3-e, 87/1-d, 62/1. maddelerinin uygulanması suretiyle 2 yıl 11 ay hapis + 5 yıl hapis olmak üzere toplamda 7 yıl 11 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği, hükümlünün bu suçtan dolayı tutuklanmadığı, psikolojik rahatsızlığı nedeniyle Elazığ Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesine sevk edildiği, hakkında 21/4/2011 tarihli rapor düzenlendiği, daha sonra yine adli tıp kurumundan raporlarının alındığı ve cezanın kesinleşmesi üzerine hapis cezasının infazı amacıyla 4/8/2015 tarihinde ceza infaz kurumuna alındığı, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanununun 100. maddesinde 'cezanın infazına başlandıktan sonra hastalık nedeniyle hükümlünün ceza infaz kurumundan hastaneye

kaldırılması halinde burada geçirdiği süre cezasından indirilir' şeklinde yazılı kanun hükmü dikkate alındığında hükümlünün soruşturma aşamasında herhangi bir tutuklama kararı olmadan tedavi amaçlı olarak 6/4/2011-8/8/2011 tarihleri arasında Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde kaldığını beyan ettiği günlerin halen infaz edilmekte olan hapis cezasından mahsubuna yönelik karar vermeye yasal olanak bulunmadığı anlaşılmış ve hükümlünün talebinin reddine karar verilmesi gerektiği sonuç ve kanaatine varılarak aşağıdaki hüküm kurulmuştur ...

Hükümlü Ramazan Özgün'ün tedavi amaçlı olarak 6/4/2011-8/8/2011 tarihleri arasında Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde kaldığını beyan ettiği günlerin halen infaz edilmekte olan hapis cezasından mahsubuna yönelik talebinin reddine [karar verilmiştir.]"

16. Başvurucu, bu karara itiraz etmiştir. İtirazı inceleyen Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesi 6/10/2015 tarihinde Midyat Ağır Ceza Mahkemesinin kararının kaldırılmasına karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Hükümlü hakkında CMK'nın 74. maddesi uyarınca gözlem altına alınmasına ilişkin bir karar olup olmadığı, var ise Elazığ Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde bu karar uyarınca tutulup tutulmadığı araştırılmaksızın talebin reddine karar verilmesi mümkün olmadığı için Midyat Ağır Ceza Mahkemesinin kararının kaldırılmasına ... [karar verildi]."

17. Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesinin kararı üzerine Midyat Ağır Ceza Mahkemesi 16/12/2015 tarihinde mahsup talebinin kısmen kabulüne, kısmen reddine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Hükümlü Ramazan Özgün tarafından 31/8/2015 tarihli dilekçe ile tedavi amaçlı olarak Elazığ Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesinde geçirdiği günlerin halen infaz edilmekte olan hapis cezasından mahsubuna karar verilmesinin talep edildiği talebin reddine ilişkin verilen mahkememizin 4/9/2015 tarih ve 2015/469 değişik iş sayılı kararının itirazın Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 6/10/2015 tarih ve 2015/904 değişik iş sayılı kararı ile kaldırılmasından sonra kaldırma gerekçesi doğrultusunda toplanan deliller dosya kapsamı itibariyle yapılan incelemede mahkememizin 24/10/2013 tarih ve 2011/88 E. 2013/201 K. sayılı kesinleşmiş ilamı ile iki kişiye karşı kasten yaralama suçundan TCK'nun 86/1, 86/3-e, 87/3, 6i; 86/1, 86/3-e, 87/1-d, 62/1. maddelerinin uygulanması suretiyle 2 yıl 11 ay hapis + 5 yıl hapis olmak üzere toplamda 7 yıl 11 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği, kararın temyizden 2/6/2015 tarihinde kesinleşmesi üzerine ilamın infaza verildiği hükümlünün halen ceza infaz kurumunda bulunduğu soruşturma aşamasında, Midyat Cumhuriyet Başsavcılığının 5/4/2011 tarih ve 2011/877 soruşturma sayılı talebi ve Midyat Sulh Ceza Mahkemesinin 5/4/2011 tarihli ve 2011/200 D.İş sayılı gözlem altına alma kararına istinaden hükümlünün 6/4/2011 tarihinde Elazığ Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesine yatışının sağlandığı hakkında 21/4/2011 tarihinde rapor düzenlendiği hastanenin hükümlünün kısıtlanması için Elazığ Sulh Hukuk Mahkemesine ihbarda bulunduğu, Elazığ 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin 27/4/2011 tarih ve 2011/75 D.İş sayılı kararı ile hükümlünün yatarak tedavi görmesine karar verildiği, bu karara istinaden hastaneye yatışının yapıldığı ve şifa bulduğu tarih olan 4/8/2011 tarihine kadar hastanede kaldığı anlaşılmakla, hükümlünün gözlem altında kaldığı 6/4/2011 tarihi ile 27/4/2011 tarihleri arasındaki 21 günlük sürenin cezasından mahsubuna karar verilmesinin gerektiği anlaşılmış ve bu konuda mahkememizde oluşan kanaate göre aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.

Talebin kısmen kabulü ile mahkum olunan suçtan dolayı CMK'nın 74. Maddesi dikkate alınarak hükümlü Ramazan Özgün'ün Midyat Sulh Ceza Mahkemesinin 5/4/2011 tarih ve 2011/200 sayılı gözlem altına alma kararına istinaden Elazığ Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesinde gözlem altında kaldığı 6/4/2011-27/4/2011 tarihleri arasındaki 21 günlük sürenin TCK'nın 63. Maddesi gereğince halen infaz edilmekte olan sonuç hapis cezasından mahsubuna,

Hükümlünün koruma ve tedavi amaçlı olarak özgürlüğünün kısıtlanmasına ilişkin Elazığ 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin 27/4/2011 tarih ve 2011/75-72 değişik iş sayılı kararı gereğince hastanede geçirdiği günlerin cezasından mahsubuna yönelik talebinin reddine... [karar verildi.]"

18. Başvurucunun bu karara yaptığı itiraz Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesince 18/1/2016 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir. Bu karar 2/2/2016 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir.

19. Başvurucu 22/2/2016 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

20. UYAP'tan yapılan inceleme neticesinde başvurucunun ceza infaz kurumundan çıktığı anlaşılmıştır.

IV. İLGİLİ HUKUK

21. 5271 sayılı Kanun'un "Gözlem altına alınma" kenar başlıklı 74. maddesi şöyledir:

"(1) Fiili işlediği yolunda kuvvetli şüpheler bulunan şüpheli veya sanığın akıl hastası olup olmadığını, akıl hastası ise ne zamandan beri hasta olduğunu ve bunun, kişinin davranışları üzerindeki etkilerini saptamak için; uzman hekimin önerisi üzerine, Cumhuriyet savcısının ve müdafinin dinlenmesinden sonra resmi bir sağlık kurumunda gözlem altına alınmasına, soruşturma evresinde sulh ceza hâkimi, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından karar verilebilir.

(2) Şüpheli veya sanığın müdafii yoksa hâkim veya mahkemenin istemi üzerine, baro tarafından bir müdafii görevlendirilir.

(3) Gözlem süresi üç haftayı geçemez. Bu sürenin yetmeyeceği anlaşılırsa resmi sağlık kurumunun istemi üzerine, her seferinde üç haftayı geçmemek üzere ek süreler verilebilir; ancak sürelerin toplamı üç ayı geçemez.

(4) Gözlem altına alınma kararına karşı itiraz yoluna gidilebilir; itiraz, kararın yerine getirilmesini durdurur.

(5) Bu madde hükmü, 223üncü maddenin sekizinci fıkrası gereğince yargılamanın durması kararı verilmesi gereken hâllerde de uygulanır."

22. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Cezadan mahsup" kenar başlıklı 16. maddesi şöyledir:

"Nerede işlenmiş olursa olsun bir suçtan dolayı, yabancı ülkede gözaltında, gözlem altında, tutuklulukta veya hükümlülükte geçen süre, aynı suçtan dolayı Türkiye'de verilecek cezadan mahsup edilir."

23. 5237 sayılı Kanun'un "*Mahsup*" kenar başlıklı 63. maddesi şöyledir:

"Hüküm kesinleşmeden önce gerçekleşen ve şahsi hürriyeti sınırlama sonucunu doğuran bütün hâller nedeniyle geçirilmiş süreler, hükümlenen hapis cezasından indirilir."

24. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Hastanede geçen sürenin cezadan indirilmesi*" kenar başlıklı 100. maddesi şöyledir:

"(1) Cezanın infazına başlandıktan sonra hastalık nedeniyle hükümlünün ceza infaz kurumundan hastaneye kaldırılması hâlinde burada geçirdiği süre, cezadan indirilir."

"(2) Ancak, cezanın infazını durdurmak için hükümlü, hastalığına kasten neden olmuşsa bu hükümden yararlanamaz. Bu hâlde Cumhuriyet savcısı mahkemeden bir karar verilmesini ister."

25. 4721 sayılı Kanun'un 432. maddesi şöyledir:

"Akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol veya uyuşturucu Madde bağımlılığı, ağır tehlike arzeden bulaşıcı hastalık veya serserilik sebeplerinden biriyle toplum için tehlike oluşturan her ergin kişi, kişisel korunmasının başka şekilde sağlanamaması hâlinde, tedavisi, eğitimi veya ıslahı için elverişli bir kuruma yerleştirilir veya alıkonulabilir. Görevlerini yaparlarken bu sebeplerden birinin varlığını öğrenen kamu görevlileri, bu durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmek zorundadırlar."

Bu konuda kişinin çevresine getirdiği külfet de göz önünde tutulur.

İlgili kişi durumu elverir elvermez kurumdan çıkarılır."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

26. Mahkemenin 24/6/2020 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

27. Başvurucu, hakkında görülen kamu davası sürecinde hastanede geçirdiği sürenin yargılama sonucu kesinleşen hapis cezasından mahsup edilmesi talebinin açık kanun hükmüne karşın kısmen reddedilmesi nedeniyle Anayasa'nın 10. ve 36. maddelerinde güvence altına alınan haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

28. Bakanlık 5237 sayılı Kanun'un 63. maddesinde "*şahsi hürriyeti sınırlama sonucunu doğuran bütün hâller*" ibaresi kullanılmışsa da hürriyeti sınırlayan hâllerin ceza soruşturması veya kovuşturması ile ilgili olduğunu, hukuk mahkemelerince verilen ya da idari makamlarca alınan tedbirler sonucunda meydana gelen şahsi hürriyeti sınırlayıcı durumların mahsuba konu edilemeyeceğini, dolayısıyla ilk derece mahkemesi kararının bariz takdir hatası ya da açık bir keyfilik içerdiğinin söylenemeyeceğini belirtmiştir.

29. Başvurucu; Bakanlık görüşüne karşı beyanında, 5237 sayılı Kanun'un 63. maddesinde herhangi bir ayırım yapılmadan özgürlüğü kısıtlayan tüm hâllerin mahsup edilmesinin öngörüldüğünü, bu açık hükme rağmen mahsup talebinin reddedilmesinin hukuka aykırı olduğunu belirtmiştir.

B. Değerlendirme

30. Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrası şöyledir:

"Şekil ve şartları kanunda gösterilen:

Mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi; bir mahkeme kararının veya kanunda öngörülen bir yükümlülüğün gereği olarak ilgilinin yakalanması veya tutuklanması; bir küçüğün gözetim altında ıslahı veya yetkili merci önüne çıkarılması için verilen bir kararın yerine getirilmesi; toplum için tehlike teşkil eden bir akıl hastası, uyuşturucu madde veya alkol tutkunu, bir serseri veya hastalık yayabilecek bir kişinin bir müessesede tedavi, eğitim veya ıslahı için kanunda belirtilen esaslara uygun olarak alınan tedbirin yerine getirilmesi; usulüne aykırı şekilde ülkeye girmek isteyen veya giren, ya da hakkında sınır dışı etme yahut geri verme kararı verilen bir kişinin yakalanması veya tutuklanması; halleri dışında kimse hürriyetinden yoksun bırakılamaz."

31. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun iddialarının özü, hastanede geçirdiği sürelerin cezasından mahsup edilmemesi nedeniyle daha uzun bir süre hürriyetinden yoksun bırakılması olduğundan başvurunun kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında incelenmesi gerekir.

1. Genel İlkeler

32. Anayasa'nın 19. maddesinin birinci fıkrasında herkesin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına sahip olduğu ilke olarak konulduktan sonra ikinci ve üçüncü fıkralarında şekil ve şartları kanunda gösterilmek koşuluyla kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakılabileceği durumlar sınırlı olarak sayılmıştır. Dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının kısıtlanması ancak Anayasa'nın anılan maddesi kapsamında belirlenen durumlardan herhangi birinin varlığı hâlinde söz konusu olabilir (*Murat Narman*, B. No: 2012/1137, 2/7/2013, § 42).

33. Anayasa'nın kişilerin fiziksel hürriyetlerini güvence altına alan 19. maddesinin kişi hürriyetinin kısıtlanmasına imkân tanıdığı durumlardan biri de maddenin ikinci fıkrasında *"mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi"* olarak belirlenmiştir. Bu nedenle yargı organlarınca verilecek mahkûmiyet kararları kapsamında hapis cezasının veya güvenlik tedbirlerinin infaz edilmesi kişi hürriyeti ve güvenliği hakkını ihlal etmez (*Tahir Canan* (2), B. No: 2013/839, 5/11/2014, § 33).

34. Mahkemelerce verilmiş mahkûmiyet kararlarının yerine getirilmesi dolayısıyla ortaya çıkan özgürlükten yoksun bırakma hâlleri Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrası kapsamına dâhil ise de anılan kural, mahkûmiyet kararının değil tutmanın hukuka uygun olmasını güvence altına almaktadır. Dolayısıyla bu güvence kapsamında, kişi hakkında hükmedilen hapis cezasının yerindeliliği veya orantılılığı incelemeye tabi tutulamaz (*Günay Okan*, B. No: 2013/8114, 17/9/2014, § 18).

35. Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen "*mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi*" ile bağlantılı bir ihlal iddiası söz konusu ise Anayasa Mahkemesinin görevi kişinin hürriyetten yoksun bırakılmasının kısmen ya da tamamen bu koşullarda gerçekleşip gerçekleşmediğini tespit etmekle sınırlıdır. Bir kimse Anayasa'da yer alan diğer sebepler (yakalama, gözaltı ve tutuklama gibi) dışında ancak "*mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi*" kapsamında hürriyetinden yoksun bırakılabilir. Eğer tutmanın kısmen veya tamamen bu koşulları taşımadığı tespit edilirse bu durumun meşru bir amacının olduğundan veya ölçülü olduğundan söz edilemez, doğrudan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ihlal edilmiş olur (*Ercan Bucak (2)*, B. No: 2014/11651, 16/2/2017, § 39).

36. Bir mahkûmiyet kararının infazına ilişkin olarak Anayasa'nın 19. maddesi açık bir hüküm içermemektedir. Bununla birlikte Anayasa'nın 19. maddesinin amacı kişileri keyfi bir şekilde hürriyetten yoksun bırakılmaya karşı korumak olup maddede öngörülen istisnai hâllerde kişi hürriyetine getirilecek sınırlamaların da maddenin amacına uygun olması gerekir (*Abdullah Ünal*, B. No: 2012/1094, 7/3/2014, § 38). Bir kimsenin "*mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi*" kapsamında hürriyetinden yoksun bırakıldığının söylenebilmesi için her şeyden önce hürriyeti kısıtlayıcı ceza veya güvenlik tedbirinin bir mahkeme tarafından verilmesi gerekir. Nitekim Anayasa Mahkemesi, bir askere üstünün verdiği oda hapsi cezasının *yetkili bir mahkeme* tarafından verilmediğini belirterek Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasının ihlal edildiğine karar vermiştir (*Hasan Baki Gülcan*, B. No: 2013/760, 12/3/2015, §§ 36-50). İkinci olarak yerine getirilecek kararın hürriyeti kısıtlayıcı cezaya veya güvenlik tedbirlerine ilişkin olması gerekir. Ceza veya güvenlik tedbiri içermeyen bir karara dayanılarak bir kimsenin hürriyetinden yoksun bırakılması mümkün değildir. Son olarak hürriyetten yoksun bırakılmanın mahkemece verilen hürriyeti kısıtlayıcı ceza veya güvenlik tedbirinin kapsamını ve süresini aşmaması gerekir (*Ercan Bucak (2)*, § 40).

37. Bu itibarla Anayasa Mahkemesince, hükümlülerin ceza infaz kurumlarında kalacağı süreyi doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen durumların Anayasa'nın 19. maddesinde tanımlanan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerektiği kabul edilmiştir (*İbrahim Uysal*, B. No: 2014/1711, 23/7/2014, § 26; *Günay Okan*, § 13). Mahsup, ceza infaz kurumunda kalınması gereken süre ile doğrudan ilgilidir. Şartları olduğu takdirde yargı organlarının mahsuba karar verme bakımından takdir yetkilerinin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Zira hukuk sistemimizde mahsubun mecburiliği söz konusudur. Kişinin şartları olduğu hâlde mahsup talebinin reddedilmesi, mahsup talep ettiği ceza bağlamında hapiste kalma süresinin uzaması, kişinin hukuk sisteminde belirlenenen daha fazla bir süre hürriyetinden yoksun kalması, sonuç olarak kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edilmesi sonucunu doğuracaktır (*Ercan Bucak (2)*, § 49).

38. Mahkeme tarafından verilen bir mahkûmiyet kararının infazının sağlanması ve bu bağlamda ceza infaz kurumunda tutulma süresi bakımından ceza mahkemesinin kararına uygun hareket edilmesi kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının korunması açısından zorunludur. Dolayısıyla hükümlülerin ceza infaz kurumunda kalacakları sürenin mahkûmiyet kararına ve ilgili mevzuata uygun olması Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi kapsamında güvence altına alınmıştır (*İbrahim Uysal*, § 32). Bununla birlikte Anayasa'da yer alan hak ve özgürlükler ihlal edilmediği sürece derece mahkemelerinin kararlarındaki kanunun yorumuna ya da maddi veya hukuki hatalara dair hususlar bireysel başvuru incelemesinde ele alınamaz (*Abdullah Ünal*, § 39). 5237 sayılı Kanun'un mahsuba ilişkin hükümlerinin nasıl uygulanacağı, bu itibarla hukuk kurallarının yorumu ve somut olaylara

uygulanmasında -Anayasa'ya bariz şekilde aykırı olarak- keyfîlik bulunması, bunun temel hak ve özgürlüklerin ihlaline sebebiyet vermesi hâli dışında derece mahkemelerinin takdir yetkisi kapsamındadır (*Ercan Bucak (2)*, § 42).

2. İlkelerin Olaya Uygulanması

39. Yukarıda yer verilen genel ilkelerden hareketle somut olayda incelenecek husus, mahsup talebinin reddedilmesine ilişkin olarak derece mahkemelerinin değerlendirmelerinin keyfî olup olmadığına, bunun temel hak ve özgürlüklerin ihlaline sebebiyet verip vermediğinin tespit edilmesidir.

40. Somut olayda bir suç soruşturması kapsamında şüpheli olan başvuru akil hastalığının bulunup bulunmadığının, varsa bu hastalığının fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme kabiliyeti üzerindeki etkisinin belirlenmesi amacıyla Sulh Ceza Hâkimliği tarafından gözlem altına alınmasına karar verilmiştir. Başvurucu bu kapsamda 6/4/2011 ile 27/4/2011 tarihleri arasındaki 21 günlük süre boyunca gözlem altında tutulmuştur. Anılan sürenin başvuru cezasından mahsubuna karar verildiği görülmektedir. Bunun yanı sıra ilgili sağlık kurulunca düzenlenen rapor sonrasında başvuru akil hastalığı nedeniyle kısıtlanmasına karar verilmesi hususunda ihbarda bulunulmuş ve bunun üzerine kişilerin kısıtlanmasıyla ilgili konularda karar vermekle görevli Sulh Hukuk Mahkemesi 4721 sayılı Kanun'a göre başvuru korunma amacıyla yatarak tedavi görmesine karar vermiştir. Anılan karar dolayısıyla başvuru 27/4/2011 tarihinden 4/8/2011 tarihine kadar hastanede kalmıştır. Başvuru korunma amacıyla tedavide geçirdiği bu sürenin aldığı cezadan mahsup edilmesi talebi ise reddedilmiştir.

41. Mahsubu düzenleyen 5237 sayılı Kanun'un 63. maddesinin gerekçesine göre bu maddeyle, mahkûmun suç nedeni ile şahsi hürriyeti sınırlama sonucunu doğuran -örneğin tutuklama gibi hâller nedeni ile geçirilen- sürelerin mahkûmiyetten indirilmesi esası benimsenmiştir. Yine 5237 sayılı Kanun'un 16. maddesindeki "*Nerede işlenmiş olursa olsun bir suçtan dolayı, yabancı ülkede gözaltında, gözlem altında, tutuklulukta veya hükümlülükte geçen süre, aynı suçtan dolayı Türkiye'de verilecek cezadan mahsup edilir.*" şeklindeki düzenlemede yer alan "*bir suçtan dolayı*" ibaresi de mahsup kurumunun ceza soruşturması veya kovuşturması ile bağlantılı olan, şahsi hürriyeti sınırlama sonucunu doğuran hâller için geçerli olduğunu göstermektedir. Öte yandan ceza soruşturması veya kovuşturması ile bağlantılı olmayan ve şahsi hürriyeti sınırlama sonucu doğuran hâllerin mahsup edilebileceğine ilişkin yargısal içtihadın bulunduğu da gösterilebilmiş değildir. Dolayısıyla ceza soruşturması veya kovuşturması ile bağlantılı olmayan koruma amaçlı yatarak tedavide geçen sürenin başvuru hakkında verilen cezadan mahsup edilmemesinin kanuni bir temele dayandığı görülmektedir. Dolayısıyla mahsup talebinin reddedilmesi nedeniyle başvuru mahkemeye verilmiş hürriyeti bağlayıcı cezasının gereken süreden daha fazla uygulandığı söylenemez.

42. Açıklanan gerekçelerle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik bir ihlalin olmadığı açık olduğundan başvuru *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mahsup talebinin reddedilmesi dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 24/6/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL